

ΠΕΡΙ ΤΙΝΟΣ ΛΥΧΝΙΑΣ

ΕΙΚΟΝΙΖΟΥΣΗΣ ΤΗΝ ΑΡΠΑΓΗΝ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΗΣ.

Ἐπὶ ἀρθ. 843 κατελέχθη ἐν τῇ κεραμικῇ συλλογῇ τοῦ Μουσείου τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς λυχνία μονόμυξος ἀνακαλυφθεῖσα μὲν ἐν Σάρδεσι, προσενεχθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάννου Κουκλῆ. Ἐπὶ τοῦ ἄνω αὐτῆς ἐπιπέδου εἰκονίζεται ἐν ἐκτύπῳ νέα καθημένη ἐπὶ τῶν νώτων ταύρου σπεύδοντος καὶ κρατοῦσα τῇ μὲν ἀριστερᾷ τὸ ζῶον ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ, τῇ δὲ δεξιᾷ τὸν ἱματισμὸν αὐτῆς πληρούμενον καὶ κυματιζόμενον ὡς ἱστίον ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης περιγραφῆς εὐνόητόν ἐστίν ὅτι ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾷ τὴν εἰς Κρήτην ἀπαγωγὴν τῆς Εὐρώπης, ἧς ὁ μῦθος, λίαν διδακτικὸς καὶ εὐφυνῶς ἐκπεφρασμένος, ἐξήσκησε μεγάλην ἐπιρροὴν ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἑλληνικῷ κόσμῳ.

Γεννήτωρ τῆς Εὐρώπης παραδίδεται κατὰ τινας μὲν ὁ Φοῖνιξ κατ' ἄλλους δὲ ὁ Ἀγήνωρ. Ὁ Ὅμηρος ἐν τῷ Ξ τῆς Ἰλιάδος παριστᾷ ἐν τισι στίχοις τὸν Δία ὁμιλοῦντα τῇ Ἥρᾳ, ἐνθα πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁμολογεῖ αὐτῇ ὅτι αὐτός

οὐδ' ὅτι Φοῖνικος κούρης τηλεκλητοῦ

ἢ τέκε μοι Μίνων τε καὶ ἀντίθεον Ραδάμανθον

ὁπόθεν φαίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς παραδέχεται ὡς πατέρα τῆς Εὐρώπης τὸν Φοῖνικα. 1) Τὴν ὁμηρικὴν ταύτην παράδοσιν παρεδέχθησαν καὶ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς. 2) Ἀλλὰ γενικωτέρα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις παράδοσις ἐστίν ὅτι ἡ Εὐρώπη ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἀγήνωρος βασιλέως τῆς Φοινίκης, ὅστις ἐλθὼν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ νυμφευθεὶς τὴν Τηλέφασσαν ἐγέννητε καὶ τρεῖς υἱοὺς, Κάδμον, Φοῖνικα καὶ Κίλικα. 3)

Ἡ μυθολογία παριστᾷ συχνάκις τὸν Δία μεταμορφούμενον πρὸς τὸ συνευρίσκεισθαι μετὰ τῶν ἀνθρώπων. Διὰ τῆς εἰς κύνων μεταμορφώσεως τοῦ συνευρέθη μετὰ τῆς Λήδης· διὰ τῆς εἰς ἀετὸν ἥρπασε τὸν Γανυμήδην· διὰ τῆς εἰς ταῦρον συνευρέθη μετὰ τῆς Πασιφάης. Καὶ τοιαῖα παραδόσεις αὐταὶ ἐν τῇ ἀρχικῇ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀναπτύξει προῆλθον ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ φυσικῶν φαινομένων, διεσώθησαν ὅμως καὶ διετηρήθησαν μέχρι τῆς τελείας ἐξαφανίσεως τοῦ πολυθεϊσμοῦ, ἐν ταῖς κατηχήσεσι τῶν ἐξηγητῶν καὶ ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν ποιητῶν καὶ τῶν καλλιτεχνῶν.

1) Ἰλ. στίχ. 324-2. Ξ.

2) Κύνων. XXXII καὶ XXXVII. — Πρβλ. Ἀπολλ. III, α, 1. — Πaus. VII, 4, 2.

3) Ἀπολλ. III, α, 1.

Ἡ Εὐρώπη ἐφημίζετο ὡς παρθένος ὠραι-
οτάτη. Εἰς τοὺς ἀνατολικοὺς λαοὺς ἡ ἐξο-
χος ὠραιότης ἐθεωρεῖτο ὡς ἔχουσα ἅμετον
σχέσιν μετὰ τῶν οὐρανίων θεῶν καὶ μάλι-
στα τοῦ ὑπάτου αὐτῶν. Ἡ θυγάτηρ λοιπὸν
τοῦ Ἀγήνορος ἔνεκα τῆς ἐξόχου αὐτῆς ὠ-
ραιότητος ἐφείλκυσε τὴν εὐνοίαν τοῦ Διός·
οὗτος δὲ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκδηλώσῃ τὸν πρὸς
αὐτὴν ἔρωτά του καὶ φοβούμενος μὴ ἀνα-
καλυφθῇ ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου αὐτοῦ συζύ-
γου, τῆς Ἥρας, μετεμορφώθη εἰς ταῦρον ἡ-
μερον καὶ ὑποκριτικόν. Ἐκ τῶν ἀρχαίων
ποιητῶν ὁ Μίσχος καὶ ὁ Ὀβιδίου περιέγρα-
ψαν ἐκτενῶς τὸν μῦθον τῆς διὰ τῆς μετα-
μορφώσεως ἀρπαγῆς τῆς Εὐρώπης· ὁ Μόσχος
μάλιστα ἐποίησεν ἰδιαίτερον δι' αὐτὴν εἰδύ-
λιον ἐνῶ, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν παραδόσεων,
παρέστησε τὴν ἀρπαγὴν αὐτῆς λεπτομερέ-
στατα. Ἐν τοῖς ἐξῆς στίχοις περιγράφει
τὴν μορφήν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ταύρου,
διαφέροντος ἐν μέρει τῆς τοῦ Ὀβιδίου περι-
γραφῆς. 1)

τοὶ γὰρ ἀλευρόμενός τε χόλον ζηλήμονος Ἥρης,
παρθενικῆς τ' εὐέλων ἀταλὸν νόον ἐξαπατῆσαι,
κρυψέ θεόν καὶ τρέψε δέμας καὶ γίνετο ταῦρος,
οὐχ οἷος σταθμοῖς ἐνὶ φέρβεται, οὐδὲ μὲν οἷος
ὅστις ὑποδμηθεὶς ἐρύει πολύφορτον ἀπήνων.

Τοῦ δ' ἦτοι τό μὲν ἄλλο δέμας ξανθόχροον ἔ-
σκεν,

κύκλος δ' ἀργύρεος μέσση μάρμαρις μετώπῳ,
ὅσση δ' ὑπογλαύσσεσκε καὶ ἡμερον ἀστράπτει-
σκεν,

ἴσα τ' ἐπ' ἀλλήλοισι κέρα ἀνέτελλε καρήνου,
ἄντυγος ἡμιτόμου κερατῆς ἄτε κύκλα σελή-
νης. 2)

Ἐνῶ λοιπὸν ἡ Εὐρώπη διεσκέδαζέ ποτε με-
τὰ πολλῶν αὐτῆς συντρόφων εἰς τὴν παρα-
λίαν τῆς πατρίδος τῆς, ὁ μεταμορφωμέ-
νος Ζεὺς

Ἦλυθεν ἐς λειμῶνα καὶ οὐκ ἐφόβησε φαυνοὺς
παρθενικάς, πάσῃσι δ' ἔρωσ γενετ' ἐγγὺς ἰκέσθαι
φαῦσαι θ' ἡμερτοῖο βοός· τοῦ δ' ἄμβροτος ὁδμὴ
τηλόθι καὶ λειμῶνος ἐκαίνετο λαρόν αὐτῆν.

1) *Metam. II*, 847 — 857.

2) *Εἰδ. Β'*, στιχ. 77 — 88.

Στῇ δὲ ποδῶν προπάροιθεν ἀμύμονος Εὐρω-
παίης,
καὶ οἱ λιχμάζεσκε δέρην, κατέθειλε δὲ κοῦ-
ρην. 1)

Ἡ Εὐρώπη καταθελχθεῖσα ἐκ τῆς ὠραιότη-
τος καὶ ἡμερότητας τοῦ ζώου, τὸ ἐπλησία-
σε, τὸ ἐθώπευσε καὶ τὸ ἡσπάσθη, ἀπο-
ταθεῖσα δὲ πρὸς τὰς φίλας τῆς λέγει αὐ-
ταῖς

Δεῦθ' ἐταίραι φίλαιοι καὶ ὁμήλικες, ὅφρ' ἐπὶ
τῷδε

ἔζόμεναι ταύρῳ τερπώμεθα· δὴ γὰρ ἀπάσας
νῶτο ὑποστορέας ἀναδέξεται οἷά τε νηὺς.
Πρῆνθ' εἰσιδέειν καὶ μέλιγος, οὐδὲ τι ταῦρος
ἄλλοισι προσέειπε· νόος δὲ οἱ ἤντε φωτός
αἰσιμος ἀμφιθέει, μούνης δ' ἐπιδύεται αὐδῆς. 2)

Ταῦτα εἰποῦσα ἐπιβαίνει τῶν νώτων αὐτοῦ
μειδιῶσα· ὁ δὲ ταῦρος πάραυτα ἐκπηδήσας
ρίπτεται ἐπὶ τῆς θαλάσσης μετὰ τῆς Εὐρώ-
πης. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγήνορος μεταστρα-
φεῖσα ἐπεκαλεῖτο εἰς βοήθειαν τὰς ἐπὶ τῆς
παραλίας συντρόφους τῆς· ἀλλὰ μάτην, δι-
ότι ὁ ταῦρος ἐξηκολούθει δρομέως ποντο-
πορῶν. Ἀπελπισθεῖσα τότε ἡ Εὐρώπη ἤρ-
ξατο νὰ παραπονῇται κατὰ τοῦ ζώου, ἐρω-
τοῦσα αὐτὸ τίς ἐστὶ καὶ ποῦ τὴν φέρει.
Ὁ μεταμορφωμένος Ζεὺς ἀποταθείς λέ-
γει αὐτῇ

Θάρσει παρθενική, μὴ δειδίθι πόντιον αἰδῆα.
Αὐτός τοι Ζεὺς εἰμὶ καὶ ἐγὼ θεὸν εἶδομαι εἶναι
ταῦρος, ἐπεὶ δύναμαί γε φανήμεναι ὅτι θέλωμε.
Σὸς δὲ πόθος μ' ἀνέηκε τόσῃν ἄλα μετρήσα-
σθαι

ταύρῳ ἐειδόμενον. Κρήτη δὲ σε δέξεται ἤδη,
ἢ μ' ἔθρεψε καὶ αὐτόν, ὅπῃ νομφήϊα σεῖα
ἔσσεται ἐμ' ἐμέθεν δὲ κλυτοὺς φεύσσαι οἴας,
οἱ σκηπτοῦχοι ἄνακτες ἐπιχθονίοισιν ἔσσονται. 3)

Τῷ ὄντι μετὰ τινὰ χρόνον μετήνεγκεν εἰς
Κρήτην ὑπὸ τὰς πλάτάνους τῆς λήθης, ἐν-
θα συνευρεθεὶς μετ' αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Μί-

1) *Αὐτόθι* στιχ. 89 — 94.

2) *Αὐτόθι* 102 — 107.

3) *Αὐτ.* στιχ. 154 — 161.

νωνα, τὸν Ραδάμανθον καὶ τὸν Σαρπηδόνα. 1) Ὁ μῦθος τῆς ἀρπαγῆς τῆς Εὐρώπης ἐξήσκησε μεγάλην ἐπίρροον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ποιήσει, οἱ δὲ καλλιτέχναι ἔσπευσαν νὰ παραστήσωσιν αὐτὸν ἕκαστος διαφόρως, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ μέχρι σήμερον ὀλίγιστα ἀνακαλυφθέντα παραδείγματα. Ἡ ἐπὶ τῆς λυχνίας τοῦ Μουτείου τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς παράστασις ἀναμιμνήσκει, κατὰ τὰ ἀνωτέρω λεχθέντα, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ποντοποροῦντα τὸν ταῦρον ἡρώτα ἡ Εὐρώπη περὶ τοῦ μέλλοντός της ἐν μέσῳ τοῦ κινδύνου τῆς θαλάσσης· διότι πραγματικῶς, ὡς παριστᾷ ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν, ἡ παρθένος φοβουμένη μὴ πνιγῇ ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ κρατοῦσα τῇ μὲν δεξιᾷ τὸν ἱματισμὸν της τῇ δὲ ἀριστερᾷ τὸ ζῶον ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρίσκεται ὥστε φαίνεται ἐρωτοῦσα τὸν ταῦρον· τὴν κατάστασιν ταύτην ἐξηγεῖ ἔτι πλέον καὶ τὸ στόμα τῆς παρθένου, φαινόμενον ἀνοικτόν.

ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν ὁ μῦθος τῆς ἀρπαγῆς φαίνεται φοινικικῆς καταγωγῆς. 2) Ἐγεννήθη ἴσως ἐκ τῆς παραδόσεως ὅτι οἱ Φοίνικες πρῶτον μετήνεγκον εἰς τὰς νήσους καὶ ἀκολούθως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν ἀρχέγονον πολιτισμὸν, ὃν ἀνέπτυξαν εἰτα μεγάλως οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι. Ὁ Ἡρόδοτος 3) προσπαθῶν νὰ συμβιβάσῃ τὴν μυθολογίαν μὲ τὴν ἱστορίαν, περὶ τοῦ μύθου τῆς ἀρπαγῆς τῆς Εὐρώπης λέγει. «Μετὰ δὲ ταῦτα, Ἑλλήνων τινὲς (οὐ γὰρ ἔχουσι τοῦνομα ἀπηγήσασθαι) φασὶ τῆς Φοινίκης εἰς Τύρον προσχόντας ἀρ

πάσαι τοῦ βασιλέως τὴν θυγατέρα Εὐρώπην. Εἶπεν δ' ἂν οὗτοι Κρήτες.» Γνωστοῦ δὲ ὄντος ὅτι ὁ μῦθος οὗτος ἔχει φοινικικὴν καταγωγὴν, ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν τὸ ἐξῆς περὶ τῆς ἡμετέρας λυχνίας. Εἵπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἀνεκαλύφθη ἐν Σάρδεσιν. Ἡ μυθολογία τῆς πόλεως ταύτης εἶναι πλήρης φοινικικῶν παραδόσεων, μεμιγμένων μετ' αἰτιατικῶν. Ἡ καταγωγὴ τῶν Λυδῶν ἦτο ἐν μέρει ἀμφίβολος· ἀλλ' ἡ ἔρευνα τῶν μυθικῶν αὐτῶν παραδόσεων ἀπέδειξε τὴν σημαντικὴν αὐτῶν καταγωγὴν. Ἡ εὑρεσις λοιπὸν ἀντικειμένου εἰκονίζοντος τὸν περὶ τῆς Εὐρώπης φοινικικὸν μῦθον ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Λυδίας, προσθέτει μίαν ἔτι σελίδα εἰς τὴν ἀρχικὴν τῆς χώρας μυθολογίαν.

Καθ' ὅσον γνωρίζω, παρ' οὐδενὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπαντᾷ περιγραφὴ εἰκόνης καλλιτέχνου τινός, δι' ἧς νὰ συμπεράνωμεν ἐὰν ἡ ἐπὶ τῆς λυχνίας παράστασις, εἶναι ἀντιγραφὴ ἢ τῆς παραδόσεως ἀπομίμῃσις. Ὅπως ποτ' ἂν ἡ ἢ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας λυχνίας παράστασις ἔχει τινα ὁμοιότητα τῇ ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Σιδῶνος καὶ τῆς ἐν Κρήτῃ Γόρτυνος. 4)

Περαιὼν τὴν σημείωσιν ταύτην προστίθῃμι ὅτι οἱ διάσημοι ζωγράφοι τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, ὁ *Albano Florina* καὶ *Paolo Veronese* ἐζωγράφησαν δι' ἐλαιοχρωμάτων τὴν ἀρπαγὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀγήνορος

1) Διοδ. V, 78. — Ἀπολλ. III, α, 4. — Περὶ τῶν τυγῶν τοῦ ταύρου μεταγενέστερον πρβλ. Ἀπολλ. II, ε, 7. καὶ Ἐρατοσθ. XIV ἐν *Westermann*, *Μυθογράφοις*. σ. 249 Ὁ Πausanias (IX, 19, 1) σημειοῖ ὅτι ἐν Τευρησσῷ τῆς Βοιωτίας παραδίδουσιν ὅτι ἐκεῖ ἐκρύβη ἡ Εὐρώπη ὑπὸ τοῦ Διός.

2) Πρβλ. περὶ τούτου *Maury, Histoire des religions de la Grèce antique* III, σ. 214. — *Preller, griechische Mythologie* II, 79.

3) I, 2.

4) Ὁ Λουκιανὸς, περὶ τῆς συρίης θεοῦ 4, σημειοῖ ὅτι «τὸ νόμισμα, τῷ Σιδώνιοι χρέονται τὴν Εὐρώπην ἐφεζομένην ἔχει τῷ ταύρῳ τῷ Διὶ.» Ὅρα δὲ τινὰ τῶν νομισμάτων τούτων παρὰ *Muller-Wieseler, Denkmäler* II, 40 pl. III. *Mionnet, Description* V. ἀριθ. 243 καὶ ἐξῆς. — *De Luyne, Numismatique et inscriptions cypriotes* pl. V. ἀριθ. 4. — *Mionnet, Description* II, σ. 280 καὶ ἐξῆς. *Suppl. IV*, σ. 310. Περὶ τῆς ἐπὶ ἀγγείων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων παραστάσεως τῶν περὶ τῆς Εὐρώπης μύθων ὄρα K. O. *Mueller, Archacologie* σ. 520. Ἐκδ. *Welcher*.

διαφόρως ἕκαστος. Ὁ πρῶτος εἰκόνισεν αὐτὴν πορευομένην ἐπὶ τοῦ ταύρου διὰ τῆς θαλάσσης· εἰς δὲ τὴν παραλίαν εἰκονίσθησαν αἱ φίλαι αὐτῆς ὀδυρόμεναι καὶ κραυγάζουσαι διὰ τὴν αἰφνιδίαν ἀρπαγὴν τῆς συντρόφου των. 1) Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ *Albano* προσεπάθησε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν περιγραφὴν τοῦ Μόσχου, ἥς ἀνωτέρω ἐμνήσθην. Ὁ δὲ *Paolo* ἐξωγράφησεν αὐτὴν καθ' ἣν σιγμὴν μετὰ τὴν θωπίαν ἐκάθησεν ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ταύρου, οὗτος δὲ ἡτοιμάζετο νὰ ὀρμήσῃ πρὸς τὴν θάλασσαν. 2)

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ.

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτὴν τῶν
Τριῶν Ἱεραρχῶν, ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ
Π. Καρολίδου.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Τὴν ἀληθῆ ἐπιστήμην ἐδημιούργησαν καὶ ἀνέπτυξαν ἐν τῷ κόσμῳ εἰς βαθμὸν ἀνυπέρβλητον κατὰ τὸν οὐσιώδη αὐτῆς χαρακτῆρα οἱ πάντες τοὺς λαοὺς ἐν τῇ ὁδῷ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως ὑπερτερήσαντες Ἕλληνες, ὧν καυχώμεθα ἡμεῖς ὅτι ἐσμὲν ἀπόγονοι. Πάντες σχεδὸν οἱ ἐν τῷ ἀρχαίῳ κόσμῳ διὰ τῆς ἐρεῦνης τῆς ἀληθείας, διὰ τῆς μορφώσεως εὐγενῶν αἰσθημάτων ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις εἰς τὸ μέγα ἔργον τοῦ ἐξευγενισμοῦ καὶ τῆς προαγωγῆς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἐργασάμενοι ἦσαν Ἕλληνες, οὗτοι ἐνόησαν ὀρθῶς καὶ ἀκριβῶς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ διὰ τοῦτο ἐν πᾶσι ἐζήτησαν ἐνό-

ησαν καὶ ὥρισαν τὸ ὀρθὸν μέτρον καὶ τὸ ὀρθὸν τέρμα.

Ὁ Προμηθεὺς ὁ συμβολικὸς καὶ ἰδεώδης ἄνθρωπος, ὁ προνοούμενος καὶ διανοούμενος Ἕλληνα κατεβίβασεν ἐξ οὐρανοῦ τὸ ἱερὸν πῦρ τῆς γνώσεως καὶ μετέδωκε τοῖς ἀνθρώποις· καὶ ὁ πραγματικὸς καὶ ἱστορικὸς Προμηθεὺς, ὁ Ἀθηναῖος Σωκράτης καὶ τὴν εὐφυᾶ εἰκόνα τοῦ Κικέρωνος πρῶτος ἐκάλεσε τὴν φιλοσοφίαν ἐξ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν καὶ κατώκισε ταύτην ἐν πόλεσιν καὶ εἰς τοὺς οἴκους εἰσήγαγεν αὐτὴν καὶ τὴν ἠνάγκασε νὰ διδάσκῃ περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ τῶν ἠθῶν, περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας· ὁ μέγας ῥήτωρ τῶν Ἀθηνῶν Ἰσοκράτης μεταξὺ τῶν μεγαλοφυγμάτων τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων ὡς πρῶτιστον ἐξ οὗ παρήχθησαν πάντα τὰ λοιπὰ κατατάσσει ὅτι οὗτοι ἐπενόησαν καὶ ἐδίδασξαν τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας τὴν φιλοσοφίαν (φιλοσοφίαν καλῶν πᾶσαν ἐν γένει τὴν ἐπιστήμην καὶ πάσας τὰς ἐξ αὐτῆς ἀπορροοῦσας ἀρετάς) α Φιλοσοφίαν τοίνυν, ἡ πάντα ταῦτα συνεξεῦρε καὶ συγκατεσκεύασε καὶ πρὸς τὰς πράξεις ἡμᾶς ἐπαίδευσεν καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπράυνε, καὶ τῶν συμφορῶν τὰς τε δι' ἀμαθίαν καὶ τὰς ἐξ ἀνάγκης γενομένας διεῖλε καὶ τὰς μὲν φυλάξασθαι, τὰς δὲ καλῶς ἐνεγκεῖν ἐδίδασκεν, ἡ πόλις ἡμῶν κατέδειξε καὶ λόγους ἐτίμησεν, ὧν πάντες μὲν ἐπιθυμοῦσι, τοῖς δ' ἐπιστακμένοις ἐπιφθανοῦσιν.» Ὁ αὐτὸς ῥήτωρ ὑπερηφάνως καυχᾶται ὅτι ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῶν λόγων κατώρθωσεν ἵνα τὸ ὄνομα Ἑλλήνων καταστῇ μᾶλλον διανοίας γνώρισμα ἢ γένους. Καὶ ἅπασα ἐν γένει ἡ ἀρχαιότης ἐτίμησε καὶ ἐλότρωσε τὴν ἐπιστήμην ὡς τὴν Σεβασμίαν μητέρα καὶ βασίλισσαν πάσης ἀνθρωπίνης ἀρετῆς καὶ τέχνης, ἥς οὐδὲν ποθεινότερον οὐδὲν εὐκτότερον οὐδὲν ἐξοχώτερον. Καὶ διὰ τοῦ στόματος τοῦ ῥήτορος καὶ φιλοσόφου τῆς Ῥώμης τοῦ μεγάλου ἐφαμίλλου τοῦ Δημοσθένους ἀπένειμεν αὐτῇ τὸ ἐνθουσιῶδες τόδε ἐγκώμιον! α ὦ φιλοσοφία ἡγεμὼν τοῦ βίου ἡ καθοδηγοῦσα εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ἐξελαύνουσα τὴν κακίαν! Τί οὐ μόνον ἡμεῖς, ἀλλ'

1) Βλ. τὸ ἱχνογράφημα τῆς εἰκόνης ταύτης ἐν *Album pittorico descritto da G.B.C. Genova*, 1851—5 τομ. Β' πιν. XXIII.

2) Ἰδέπε καὶ τὴν εἰκόνα ταύτην ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ. Β' Τομ. πιν. XXXVIII.